

AKTUALNA TEMA

ODBORNIK
ljudskega odbora

Priloge za volitve odborov ljudskih odborov so v popolnem razmahu. Sklicujejo se konference Socialistične zveze, zbori volivcev in druga posvetovanja. Eden izmed zelo važnih problemov, o katerih ob tej priložnosti razpravljajo, je: koga kandidirati in koga voliti za novega odbornika.

Politične in družbene organizacije, posebno Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza sindikatov, združne zveze itd. bodo pomagale delovnim ljudem pri izbiri kandidata, če jim bodo razložile, kakšni naj bodo odborniki in kakšne so naloge, ki jih čakajo. Odgovor na to vprašanje izhaja predvsem iz mesta in vloge ljudskega odbora, s tem samim pa tudi odbornika v naši državi in družbeni ureditvi.

Potrebni so nam ljudski odborniki, kakršni smo imeli največ tudi v dosedanjih praksi, ki se ne bodo umaknili pred težavami, na katere naležimo pri ustvarjanju materialnih dobrin, pri graditvi oblastnih organov ter pri političnem vzgajanju državljanov, odborniki, ki bodo pripravljali in sposobni objektivno pojasnjevati svojim volivcem stanje stvari, ki ne bodo gluhi za njihove pripombe, niti ne bodo užaljeni zaradi upravičenih kritik. Pri kandidiranju in izvolitvi ljudskih odborov je treba povzdigniti in izbrati take ljudi, ki bodo branili tako opravilne zahteve in želje posameznikov kakor varovali interese skupnosti.

»Stik z množicami bo za takega odbornika vsakdanje prisluškovanje glasu delovnih ljudi, iskanje poti in sredstev za boljše živiljske razmere državljanov, komune in širše skupnosti, v pospeševanju najširšega sodelovanja in koordinacije na vseh področjih, ki skupno zanimajo sosednje komune in okraje. Tak odbornik se bo boril za spoznavanje in reševanje krajevnih problemov v okviru splošne problematike, splošnih potreb in možnosti ose naše socialistične skupnosti.

Takega odbornika graditelja socializma želijo naši delovni ljudje. Najlaže so ga lahko spoznali pri delu v vsakdanji praksi graditve socializma. Zato nam ne bo težavno odločiti se, koga bomo kandidirali in koga izvolili za ljudskega odbornika.

BISTVENE SPREMEMBE

NOVI MOMENTI V RAZVOJU NAŠEGA GOSPODARSTVA

Letošnje gibanje gospodarstva ni pomembno samo zaradi splošnega porasta gospodarske aktivnosti in visokega obsega nacionalnega dohodka, ki ga ostvarjamo, temveč tudi zaradi drugih nič manj važnih uspehov, ki karakterizirajo bistvene spremembe v gospodarski politiki. Ta prvi del rezultatov, ki smo jih dosegli letos — porast industrijske proizvodnje, prve uspehe v kmetijstvu, pomemben porast delovne storilnosti, porast zunanje-trgovinske zamenjave in druge podobne uspehe — poudarjamo v tisku, na sestankih zbornic in združenj ali v volilni aktivnosti za ljudske odbore. Vzporedno s temi rezultati pa smo letos zaznamovali tudi druge rezultate, ki so bili predmet večletnih zahtev po reviziji gospodarske politike, a ki jih naša javnost doslej ni dovolj opazila.

Naj vas najprej spomnimo, za kakšne zahteve gre. Med drugimi smo šteli kot bistvene zahteve po odpravi določenih slabosti v prejšnjem gospodarskem razvoju: spremembe v razdelitvi nacionalnega dohodka, ki bodo omogočile, da se bo zmanjšalo breme investicij in narodne obrambe, spremembe v strukturi investicij, zmanjšanje zveznih sredstev in povečanje materialne osnove komun, povečanje sredstev gospodarskih organizacij, s tem pa tudi materialne osnove delavskega samoupravljanja in podobno. Kaj je bilo od teh zahtev ostvarjeno in v kakšnem obsegu, naši javnosti ni dovolj znano. Medtem ko so redki taki državljanji, ki ne vidijo, ali pa niso seznanjeni z očitnimi rezultati, ki smo jih dosegli v razvoju gospodarstva, pa je malo takih, ki so seznanjeni s pomembnimi spremembami, nastalimi kot ostvaritev nalog. Te naloge pa pomejijo globlje spremembe v sami gospodarski politiki.

Kaj kažejo podatki
o gibanju investicij

Proučimo po vrsti spremembe, do katerih je prišlo. V strukturi investicij smo prejšnja leta poudarjali dve veliki pomanjkljivosti: v skupnih investicijah je prevladovala industrija, medtem ko so bila druga gospodarska področja zastopljena, v okviru industrije pa je bilo težišče investicijske graditve na bazični industriji, in nadalje, negospodarske investicije so zaostajale za gospodarskimi investicijami. Pri tem je bila posebno gradnja stanovanj šibko mesto vse graditve. A kaj kažejo podatki o gibanju investicij in kakšna je sedanja struktura investicij posebej?

Medtem ko je industrija v prvih sedmih mesecih l. 1955 vzela približno 50 odstotkov vseh investicij, je v enakem razdobju l. 1956 njen delež znašal 40 odstotkov, v prvih sedmih mesecih letos pa le 33 odstotkov. V sodobnem svetu so mnenja, da je treba od skupnih investicij za potrebe industrijskega razvoja kot minimum odvajati približno 35 odstotkov, da bi mogla

Napisal: Kiro GLIGOROV

neka država slediti tehničnemu napredku in stopati v korak z razvojem drugih držav. To pomeni, da smo mi pri minimumu industrijskih investicij. Če pri tem upoštevamo, da je prišlo znotraj industrijskih investicij do pomembnih sprememb v smeri porasta investicij v predelovalno industrijo, lahko dobimo najbolj splošno sliko o tem, da je bila zahteva po tej spremembi popolnoma izpolnjena in da nima v tej smeri nič več spreminjati v strukturi investicij.

Podoben je pojav tudi z razmerjem med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami. Medtem ko so znašale negospodarske investicije v prvih sedmih mesecih l. 1955 približno 14 odstotkov skupnih investicij, so leta 1956 znašale v enakem razdobju 19 odstotkov, letos pa znašajo 25 odstotkov. Tudi pri tej spremembi smo blizu meje, ki je ne smemo prekoračiti, če ne želimo, da ne bo ogrožen tempo gospodarskega razvoja v prihodnjih letih. Velja zapisati, da je v okviru negospodarskih investicij zaznamovala največji porast stanovanjsko komunalna graditev, ki je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim razdobjem lani narasla za 90 odstotkov. Letos je bilo doslej potrošenih približno 17 odstotkov skupnih investicij za stanovanjsko komunalno graditev.

Ali pa proučimo drug problem, ki je bil predmet razpravljanja v prejšnjih letih — razmerje med zveznimi investicijami in investicijami ljudskih odborov in republik. Medtem ko so znašale zvezne investicije v prvih sedmih mesecih l. 1955 37 odstotkov skupnih investicij, so v enakem razdobju l. 1956 znašale 28 odstotkov, letos pa znašajo komaj 19 odstotkov. Nad 80 odstotkov vseh investicij odpade torej na gospodarske organizacije, ljudske odbore in ljudske republike. Pri tem sodelujejo gospodarske organizacije s 50 od-

(Nadaljevanje na 2. strani)

stotki skupnih investicij (skupaj s porabljeno amortizacijo), a z več kakor 30 odstotki skupnih investicij sodelujejo ljudski odbori in ljudske republike. Tudi tu je bila torej napravljena tako temeljita sprememba, da ni mogoče nič več zahtevati v smeri spremembe razporeditve investicijskih sredstev na zvezo in ljudske odbore ali na gospodarske organizacije. Upoštevati je treba nasprotno, da smo zvezi pustili skrajni minimum za usmerjanje gospodarskega razvoja in da bi mogla vsaka nadaljnja sprememba pomeniti,

Večji delež osebne potrošnje v razdelitvi

Take spremembe lahko ugotovimo tudi na drugih področjih razdelitve. Nastopila je resnejša sprememba na boljše v deležu osebne potrošnje pri skupni razdelitvi dohodka. Realna plača delavcev in uslužbencev se je letos povečala za 9 odstotkov, s potrošniškimi krediti pa za 14%, medtem ko je skupna potrošnja prebivalstva brez naravnih potrošnje kmetovalcev večja za več kakor 20 odstotkov. Proračunska potrošnja je pri ljudskih republikah in ljudskih odborih večja letos za 12 odstotkov v primerjavi z enakim razdobjem lani. Če pri tem upoštevamo, da so izdatki za narodno obrambo kljub pomembnemu porastu nacionalnega dohodka na lanski ravni, tedaj je lahko spoznati, da je prišlo do korenitih sprememb v razdelitvi nacionalnega dohodka na liniji uredničevanja ekonomske politike, ki je bila v prejšnjih letih predmet proučevanja političnih forumov, posebno v ljudski skupščini, in predmet interesiranja vse naše javnosti. Spremembe so bile izvršene zelo naglo in so dale ugodne rezultate, kakor je to razvidno iz vsega gospodarskega razvoja.

Zahteve, ki smo jih že prehiteli

Ce smo tako spoznali vso daljnosežnost doslej izvršenih sprememb, se nam sama po sebi vsili zavest, da moramo v novem položaju gledati na probleme tekoče gospodarske politike in perspektivnega razvoja z drugačnimi očmi. Spremenjeni odnosi v razdelitvi in splošni porast gospodarske aktivnosti porajajo nove probleme ter obravnavanje problematike gospodarskega razvoja s položajem, ki so bili aktualni v prejšnjih letih, ne prispeva več niti k pravilnemu spoznavanju na novo nastalih problemov niti k njihovi rešitvi. Pisati danes o potrebi spremembe strukture investicij kot bistveni gospodarski nalogi bi bila zgrešena zadeva, govoriti o spremembah v razdelitvi nacionalnega dohodka kot pogoju za izvajanje spremenjene ekonomske politike pomeni govoriti o problemu, ki smo ga že prešli itd. Take zahteve ekonomske politike so bile v življenju uresničene, na tej osnovi se je gospodarstvo znašlo v novem položaju, ki prinaša drugačne probleme, katerih pravočasno spoznavanje pomeni nadaljnji korak v formuliranju novih nalog in iskanju nove usmeritve v vsakdanji gospodarski praksi. Če bi v današnjem položaju zahtevali, da pustimo gospodarskim

da izpuščamo iz rok enega izmed bistvenih regulatorjev planskega usmerjanja gospodarskega razvoja.

Ti podatki pričajo, da se je politika investicij bistveno spremenila, prav tako pa tudi razporeditev sredstev na zvezo in druge politično teritorialne enote oziroma gospodarske organizacije. S tem so v zadostni meri zagotovljene materialne osnove kōmune in delavskega samoupravljanja. Njehovega nadaljnega napredka ne smemo več iskati v spremembah deleža pri razdelitvi v okviru sedanjega dohodka, temveč v nadaljnjem naraščanju dohodka sploh.

organizacijam več sredstev, ko sodelujejo pri skupnih sredstvih, ki so namenjena za investicije, s 50 odstotki, bi bila taka zahteva nerealna, ker ni več prostora za kakršno koli medsebojno preporazdelitev med udeleženci v razdelitvi. Vsekakor pa bi bila zelo pomembna zahteva, da se pri dohodku, ki ga bomo ustvarili, v prihodnje zagotovi pomembnejša spobuda in bolj svobodno manipuliranje s sredstvi kakor doslej. Enako velja to tudi za povečanje sredstev za potrebe ljudskih odborov. To povečanje je mogoče pričakovati iz nadaljnega porasta dohodka na nekem teritoriju, nikakor pa ne z nadaljnjimi spremembami v odnosih razdelitve med zvezo in komunami.

Zaustavimo se samo še pri primeru stanovanjske graditve. Letos je bilo v sedmih mesecih porabljeno za stanovanjsko graditve približno 30 milijard dinarjev in lahko pričakujemo, da bodo do konca leta skupni izdatki v ta namen presegle znesek 60 milijard dinarjev. Ker zaposlenost in dohodki delavcev in uslužbencev naraščajo, se v te sklade stekajo čedalje večja sredstva. Na tem področju graditve ni več težišče na zahtevi, da naj se povečajo sredstva, temveč da naj se čim bolj smotno porabijo, da naj se gradi

hitreje, da naj se zagotovi ustrezní porast proizvodnje gradbenega materiala, posebno pa gradbenih in obrtnih uslug. Da je to res tako, pričá dejstvo, da sredstva teh skladov letos ne bodo porabljena. Tako postajajo s stalnim naraščanjem investicij v stanovanjsko gradnjo čedalje bolj ostri omenjeni problemi, brez katerih rešitve ni povečanja stanovanjske graditve, naj kolikor koli povečamo denarna sredstva. Z drugimi besedami, spremenjena struktura investicij postavlja določene zahteve gradbeništvu, proizvodnji gradbenega materiala in ustvarja druge probleme, h katerim se je treba obrniti in jih reševati, a ne vztrajati na zahtevi, da se stanovanjski prispevek še bolj poveča, ker bi to pomenilo, da nismo spoznali aktualnega položaja in da smo ostali pri starih zahtevah, ki pa morajo biti danes drugačne glede na to, da se je gradnja stanovanj skoraj podvojila. S tem ni rečeno, da problem pomanjkanja stanovanj ni še naprej pereče vprašanje velikega števila naših državljanov, temveč je samo pojasnjeno, da ga je treba reševati po drugih poteh in z drugačnimi sredstvi, kakor je bilo to do pred dvema letoma, ker so tudi razmere drugačne.

Po izvršenih spremembah v razdelitvi nacionalnega dohodka in po naglem vzponu gospodarstva mora obravnavanje splošne gospodarske politike iz prejšnjega razdobja napraviti prostor na novo nastali problemom, ki niso nič manj pomembni, čeprav so bistveno drugačni po svojem značaju. Danes je važno, kako odpraviti nesorazmerje, ki se kaže v zaostalem prometu, ker že začetki napredka v kmetijstvu odkrivajo vso nezadostnost njegovih skromnih zmogljivosti. Porast nacionalnega dohodka omogoča porast investicij brez motenj in inflacijskih pretresov, kakršne smo imeli v minulih letih, nismo pa dovolj sposobni, da bi več investirali, ker ne more gradbeništvu obvladati take prostornine del, ker nimamo dovolj kadrov od projektiranja do izvajanja obrtnih del, ker je naša proizvodnja gradbenega materiala nesodobna itd.

Osvobajamo se starih predstav in iščimo nove rešitve

Tak tempo porasta proizvodnje kakor tudi izvoza in uvoza terja učinkovitejše usmerjanje proizvodne strukture. Prizadevati si moramo, da bomo še naprej obdržali visok in nagel tempo proizvodnje, pri tem pa postaja ustrezna proizvodna struktura čedalje bolj pomemben pogoj nadaljnega vzpona gospodarstva. Kako naj preprečimo težnje, da bi se razvijala proizvodnja na osnovi sestavljanja delov ali, bolje povedano, kako naj spodbudimo hitrejše osvajanje večine proizvodov, ki jih sedaj v največji meri sestavljamo ali samo montiramo državi, kako doseči hitrejši porast proizvodnje domačega reprodukcijskega materiala, kako doseči, da bomo izvažali izdelke, ki so izdelani predvsem iz domačih surovin itd. — to so problemi, od katerih je v znatni meri odvisno zmanjšanje primanjkljaja v plačilni bilanci.

Tako stališča proučevanja kakor tudi metode, ki jih terja nov položaj, se torej razlikujejo od prejšnjih. Medtem ko so do nedavna splošni gospodarski odloki in instrumenti razdelitve lahko v osnovi reševali nastale težave v napeti razdelitvi nacionalnega dohodka in enostransko

usmerjeni investicijski graditvi, se sedaj čedalje bolj pojavljajo kot nenavadno pomemben činitelj nadaljnje krepitve gospodarstva organizacijski ukrepi.

Združevanje podjetij, učinkovitejše delo komun, pomoč in usmerjanje o državnih organih, konkretne analize ekonomike posameznih vej itd. postajajo čedalje bolj aktualne. To ne pomeni, da nima splošna gospodarska problematika svojega vidnega mesta, ni pa edina, s porastom gospodarstva se je povečala tudi problematika, ki izvira iz tekočega gospodarskega razvoja, ta pa zahteva vsakdanje vztrajno delo. Namesto velikih nesorazmerij se porajajo na videz drobnejše neuskklajenosti, v svoji celotnosti pa niso nič manj pomembne za skupni rezultat. Bistveno je pri tem, da gremo v korak z dinamičnim razvojem gospodarstva, da odkrivamo nove probleme in iščemo nove rešitve. Pogoj za to je, da gospodarstvo spremljamo in spreminjamo ustaljene zaključke ter predstave o njem, ker je to v logiki njegovega razvoja. Gospodarstvo ni danes več tako, kakršno je bilo večeraj.